

Yayın Değerlendirmesi

İsrail: efsaneler ve gerçekler

Sinem İkien ^{1,*}

¹ Yüksek Lisans Öğrencisi, Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi, Kapadokya Üniversitesi, Nevşehir, Türkiye. ORCID: 0000-0002-9153-8484.

* İletişim: sinem.ikien@kapadokya.edu.tr

Pappe, Ilan. *İsrail hakkında On Mit*. Çeviren: S. Erdem Türközü. Ankara: Nika Yayınevi, 2018.

İsrailli bir tarihçi olan Ilan Pappe aynı zamanda günümüzün önemli sosyalist aktivistlerindendir. Kendisi University of Exeter Sosyal Bilimler ve Uluslararası Çalışmalar Koleji'nde dersler vermektedir. Tarih biliminin yöntemleri ve belgeler üzerinden somutlaştırarak kaleme almış olduğu İsrail Hakkında On Mit kitabının dışında birçok önemli esere daha imza atmıştır. Filistin'de Etnik Temizlik, Modern Filistin Tarihi, Ortadoğu'yu Anlamak, Yaşamla Ölüm Arasında Gazze/Dünden Bugüne Filistin Sorunu bunlardan bazılarıdır.

Mitos kelimesi Yunanca “uydurulmuş söz” anlamındaki mythos kelimesinden türetilmiş olup Türkçede mit ve efsane ile eşanlamlı olarak kullanılmaktadır. Pappe de bir tarihçi olarak İsrail Devletinin on iddiasını bu bağlamda ele almıştır. Kitapta ilgili iddiaların gerçekliği tarihsel perspektifle gözler önüne serilmeye çalışılmıştır. Her bölümde ayrı bir efsane incelenmekte olup bu açıdan çalışmayı özgün kılan husus, sağlam tarih bilgisi olarak karşımıza çıkmaktadır.

Kitap, günümüzde devletlerin gerçekliği yok etmek için girmiş olduğu ve dış politikalarda da sıkça kullanılan bir yol olan post-truth çerçevesinde incelenmesi gereken bir özellik taşımaktadır. Bu açıdan bütün bölümlerin, yani bütün efsanelerin birbiriyle bağlantılı olarak incelenmiş olması kayda değerdir. Dolayısıyla uzun zamandır varlığını muhafaza eden İsrail-Filistin sorununa ilgi duyanlar için ilgili efsaneler ve bunların antitezlerinin tarihsel bir sırayla incelenmiş olması değerlidir.

Birinci bölümde incelenmiş olan efsane ‘Filistin boş bir ülkeydi’ başlığı ile ele alınmıştır. Pappe bu bölümde Roma döneminden başlayarak Siyonizmin

bölgeye gelişinden hemen önceki Filistin'in sosyolojik ve antropolojik durumunu ortaya koymaya çalışmakta, ülkenin ve ülke halkının varlığına ilişkin yapılmış olan karalamalar ve bunların bağlandığı noktalara değinmektedir. Bu kapsamda Filistin'in 19. yüzyıldan itibaren modernleşme sürecine başlayan verimli ve doğurgan doğu Akdeniz dünyasının bir parçası olduğunun öne sürüldüğünü görmekteyiz. Filistin toplumunun da modernleşme sürecinin ışığında 20. yüzyıla girmenin tazeliğini taşıyan bir toplum olduğunu savunmaktadır Pappe. Yazar aynı zamanda bütün bu olumlu potansiyele rağmen ülkenin, Siyonizmin dar boğazında sömürgeleştirildiğini ve bu sürecin orada yaşayan halkın büyük bir kısmı için bir felakete dönüştürdüğünü öne sürüyor. Daha sonra ise ilk bölümde alaşağı edilmiş olan insansız ülke Filistin iddiası ile kol kola ilerleyen, Yahudilerin ülkesiz bir halk olduğuna yönelik iddia mercek altına alınmaktadır. Kitabın bu kısmı, hem önceki hem de sonraki bölümle bağlar içeren bir bölüm olma özelliğini taşımakta ve bu iddianın işaret ettiği efsanenin, diğer belli başlı devletlerin büyük bir soru işareti koyduğu ve hiçbir zaman kendilerinin de cevaplamaya muktedir olamadıkları bir husus olduğuna değinilmektedir.

Başlığı "Siyonizm Musevilihtir" olan üçüncü bölümün odağında Siyonizm ve Museviliğin aynı şey olup olmadığının tarihsel olarak incelemesi bulunmaktadır. Kitabın Dördüncü Bölümünde ise sömürgecilik ve Siyonizm arasında kurulan bağın gerçek olup olmadığı tartışılmaktadır.

Pappe beşinci bölümde, 1948 yılında yaşanan olayların Siyonizm tarafından nasıl bir mitolojiye dönüştüğünü anlatmaktadır. Filistin halkının gönüllü kaçıış iddiasının, profesyonel tarih yazımı sayesinde nasıl çürütüldüğü okuyucuya aktarılmaktadır. Yine aynı yılda yaşanan olaylarla özdeşleşmiş olan diğer mitlerin de incelendiğini görmekteyiz. Yedinci Bölümde ise güncel daha yakın olgular konu edilmekte, İsrail'in demokratik bir ülke olup olmadığı sorusu tartışılmaktadır. Bu sorunun cevabının İsrail'in içindeki ve işgal edilmiş topraklardaki Filistinlilerin statüsünün incelenmesiyle aranıyor olması dikkate değerdir. Bir önceki bölümde günümüze kadar süregelen süreçler anlatıldıktan sonra sekizinci bölüm Oslo Süreci'yle ilişkilendirilmektedir. Anlaşmanın imzalanmasının ardından geçen yıllardaki, süreçle alakalı olarak uydurulan safsataların altını çizilmektedir. Böylelikle bahsi geçen anlaşmanın başarısız olmuş bir barış anlaşması mı, yoksa İsrail tarafından türetilmiş, işgali derinleştirmek için öne sürülen başarılı bir aldatmaca mı olduğu soruna cevap arandığını görmekteyiz. Dokuzuncu bölüm ise Gazze Şeridi'nde yaşananları odağına oturtmakta, onuncu bölümde iki devletli çözümün ileriye dönük tek yok olduğu efsanesi ters köşeye yatırılmaktadır.

Medya tarafından da mütemadiyen ele alınan ve diğer dünya devletleri tarafından sorgusuzca kabul edilmiş olan “on mit” aynı zamanda İsrail’in de kurucu mitleri olma özelliğini taşımaktadır. Böylesine hassas bir konu, Pappe tarafından bir tarihçi gözüyle incelenmiştir. Tarafsız olmayan bir gerçekliğe dayandırılmış olan Filistin’in boş bir ülke olduğu iddiası sorgulanırken, diğer yandan da Siyonizm ve ulusun inşa edildiği dönemlerin de masaya yatırılıyor olması önemlidir. 1948’de Filistinlilerin gönüllü bir şekilde ülkelerini terk ettikleri iddiasından Kudüs’ün statüsüne, Yahudilerin ülkesiz bir halk olduğundan, Siyonizm, Musevilik ve sömürgecilik bağlarına kadar birçok konu bu bağlamda açıklanmaya çalışılmaktadır.

Kitap, her iki toplum için de endişe etmekte olan, sıkı bir tarihçi ve İsrailli bir Yahudi tarafından kaleme alınmıştır. Hakkaniyetin varlığını sorgulatan efsaneleri çürüterek bu bölgede yaşayan toplumlara yararlı olma düşüncesinin kitabın kaleme alınma amaçları arasında olduğu görülmektedir. Genel olarak bakıldığında ise kitap, karmaşık olan meselenin basitleştirilmiş bir versiyonu olup, herkese (akademisyenler, öğrenciler, bölgede yaşayan halk ve konuya ilgi duyan okuyucular) konuyu anlamak ve konuyu çeşitli boyutlarıyla inceleyebilmek adına önemli bir kaynak olma özelliği taşımaktadır. Yazarın tarihçi olmasından gelen teknik hamleleri, bu kitabı araştırma-inceleme türünün bir örneği haline getirmiştir.

© 2020. This work is licensed under the terms and conditions of the Creative Commons Attribution (CC BY) license (<http://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>).